

מסורות ושימושים בצמחי הארץ

הפקת צבעים לצביעת צמר לפי מסורת מעיראק
* * * * *

מאת: אורית עזרא *

במעוז ציון שליד ירושלים מתגוררת גאולה בן נחום העוסקת באריגת שטיחי צמר. בעבר גידלה כבשים בחצרה, אך היום היא קונה את הצמר ורק טווה בעצמה את החוטים בעזרת כישור. את הצבעים לצביעת החוטים היא מכינה בעצמה מצמחים שונים לפי מסורת שמקורה בארץ מוצאה, עיראק. להלן רשימה של צמחים שבהם היא משתמשת והצבעים המתקבלים מהם:

פרע מסולסל מיובש - צבע בורדו

טיון דביק על עליו וגבעוליו - צבע ירוק

בצל מצרי קליפות - צבע חום בהיר

קליפות אגוזי פקאן - צבע חום כהה

ספלולי אלון טחונים לאחר השהיה של שש שעות במים - צבע כחול שחור.

פירות תות - צבע סגול

קליפות סלק - צבע חום

קליפות רימון - צבע שחור

כורכום לפני הטחינה - צבע לימון חזק

הדס - צבע ירוק

את הצמחים או חלקיהם, כל מין בנפרד, מרתיחים כשלוש שעות במים. את הצמר משהים יומיים במים ומוסיפים חומץ ומלח כדי למנוע דהיית הצבע. לאחר שהצמר התייבש אפשר לארוג בו.

אחדים מצמחים אלה, כמו פואה, בצל, פקאן, אלון, תות, סלק ורימון גדלים בעיראק והידע להכנת הצבעים הגיע משם.

צמחים אחרים כמו פרע מסולסל והדס אינם גדלים שם, ויש להניח שהידע לניצולם נרכש בארץ.

* אורית עזרא היא מדריכה בבי"ס שדה הר גילה.